

PROTOKOLLAT

med
tilkendegivelse

i
faglig voldgiftsag FV2016.0071

Lærernes Centralorganisation
(Advokat Peter Breum)

mod

Moderniseringsstyrelsen
(Kammeradvokaten v/ adv. Niels Banke)

Twisten

Sagen angår, om lærernes aktivitet i den lektiecafé, der blev etableret på Galten Friskole i skoleåret 2014/15, var ”undervisning”, således at lærerne har ret til undervisningstillæg.

Påstande

Klager, Lærernes Centralorganisation, har nedlagt påstand om, at indklagede, Moderniseringsstyrelsen, skal anerkende, at den på Galten Friskole i skoleåret 2014/15 etablerede lektiecafé er undervisning, og at der skal ydes undervisningstillæg til de ansatte, som har varetaget/varetager funktionen.

Indklagede har påstået frifindelse.

Sagens behandling ved faglig voldgift

Da der ikke har kunnet opnås enighed mellem parterne, er sagen i medfør af parternes overenskomst indbragt for denne voldgiftsret bestående af Camilla Vendelboe Hagensen og Jette Morsing, som begge er valgt af klager, Carl Erik Johansen og Tina Feldt Jessing, som begge er valgt af indklagede, og som opmand højesteretsdommer Lars Hjortnæs.

Sagen blev mundtligt forhandlet den 22. august 2016.

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af Arne Petersen, Bjarke Larsen, Britta Andersen, Anders Terp og Bente Ørum.

Efter bevisførelsen og proceduren voterede voldgiftsrettens medlemmer. Der kunne ikke blandt sidedommerne opnås flertal for et resultat, og afgørelsen skulle derfor træffes af opmanden. Parterne var enige om, at opmandens afgørelse træffes i form af en tilkendegivelse, der ikke indeholder en fuld sagsfremstilling og gengivelse af forklaringerne og parternes argumenter, og kendelse blev frafaldet.

Parternes argumenter

Klager har navnlig anført, at de aktiviteter, der foregik i lektiecafeen, var ”undervisning”, således som undervisning er beskrevet i cirkulæret fra 2011 om protokoller om arbejdstid mv. for ledere,

lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler. Dette undervisningsbegreb er videreført uændret efter folkeskolereformen. I cirkulæret er lektiehjælp i forbindelse med kostskoletilsyn ikke anset som undervisning, men dette fremstår som en undtagelse til en hovedregel om, at lektiehjælp er undervisning.

Der må lægges vægt på, at parterne lokalt var enige om, at arbejdet i lektiecaféen på Galten Friskole skulle udføres af lærere for at kunne yde faglig hjælp til eleverne. Lærerne kendte de enkelte elever, og færdiggørelse af opgaver blev af og til henskudt til lektiecafeen. Der var tale om en ”målrettet aktivitet, som de ansatte udfører med henblik på at øge elevernes kompetencer ud fra uddannelsens målsætning”, jf. cirkulæret. Lektiecafeen stod da også opført på skolens hjemmeside som en del af undervisningen på linje med projektfag, læsning og fordybelsesfag. Det fremgik også af elevernes skemaer, hvilke lærere der aktuelt var ansvarlige for lektiecafeen. Det var lærerfaglige overvejelser, der bestemte tilrettelæggelsen af lektiecaféen på friskolen. Eleverne kunne ikke vælge cafeen til eller fra på daglig basis, når de først var tilmeldt af forældrene, og lærerne måtte således gøre sig målrettede overvejelser om, hvordan eleverne fik noget at arbejde med i lektiecaféen.

Undervisning skal udløse undervisningstillæg, uanset hvordan undervisningen håndteres i forhold til arbejdstidsreglerne, og derfor er det uden betydning, at folkeskolereformen i 2013 ændrede måden, hvorpå undervisning opgøres i antal arbejdstimer. Det har aldrig været en forudsætning for at anse en aktivitet som undervisning, der udløser undervisningstillæg, at der var knyttet forberedelse til den. Parterne har da også forud for folkeskolereformen været enige om at anse ”biblioteksarbejde” som et eksempel på undervisning, og i forbindelse med folkeskolereformen blev lektiehjælp lagt inden for undervisningstiden. Det centrale element i undervisningsbegrebet er således, at aktiviteten understøtter elevernes kompetenceudvikling.

Indklagede har navnlig anført, at hvad der før gennemførelsen af folkeskolereformen blev anset som undervisning, der udløser undervisningstillæg, må formodes fortsat at skulle anses som undervisning. Det indebærer, at en aktivitet kun kan være undervisning, hvis den enten er omfattet af de specifikke eksempler på undervisning, der var nævnt i det tidligere gældende cirkulære fra 2011, eller opfylder de generelle kriterier, der kunne udledes af cirkulæret.

Lektiecafé-tilsyn var ikke nævnt som et eksempel på undervisning. Der kan ikke sluttet analogt fra omtalen af biblioteksarbejde, men må snarere sluttet modsætningsvist.

Lektiecafé-tilsyn er som udgangspunkt heller ikke omfattet af det almindelige undervisningsbegreb, hvorefter der skal være tale om en aktivitet, som er målrettet i forhold til undervisningens mål. At en lærer stiller sin faglighed til rådighed for elever, er derfor ikke tilstrækkeligt til, at der så er tale om undervisning, der udløser undervisningstillæg. Undervisning forudsætter planlægning og kræver således forberedelse eller efterbehandling. Lektiehjælp er i det tidligere gældende cirkulære da også udtrykkeligt nævnt under punktet kostskoletilsyn og betragtes altså ikke som undervisning.

I modsætning til, hvad der gælder på folkeskoleområdet efter reformen, er det op til de enkelte friskoler, om og i givet fald hvordan de vil etablere lektiecafeer. Den enkelte friskole kan ikke ændre undervisningsbegrebet, men vil kunne vælge at tilrettelægge en lektiecafé på en sådan måde, at der bliver tale om undervisning. De enkelte lærere kan imidlertid ikke hver især lægge noget ind i en lektiecafé, som udløser undervisningstillæg.

De tilsynsopgaver, som påhvilede lærerne i forbindelse med den konkrete lektiecafé på Galten Friskole, var imidlertid ikke målrettede med henblik på at øge elevernes kompetence ud fra uddannelsens målsætning og forudsatte ikke forberedelse og/eller efterbehandling. Der var derfor ikke tale om undervisning, men om tilsyn, teknisk hjælp og brug af lærernes ”paratviden”.

Opmanden udtaler

Det følger af cirkulære om organisationsaftale for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt efterskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler, at arbejde, der anses som ”undervisning”, berettiger til undervisningstillæg efter overenskomsten. Cirkulæret definerer ikke, hvad der i denne forbindelse forstås ved undervisning.

Der er imidlertid ikke grundlag for at antage, at det hidtil anvendte undervisningsbegreb er blevet ændret som følge af lov nr. 409 af 26. april 2013 om folkeskolereformen for så vidt angår det område, som organisationsaftalen angår.

I cirkulæret fra 2011 om protokollater om arbejdstid mv. for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler hedder det bl.a.:

”§ 3. Skoletid

Skoletid er betegnelsen for den del af arbejdstiden, der anvendes til undervisning, kostskoletilsyn, tilsyn, frikvarterer, fælles forberedelse og samarbejde med andre, udviklingstimer, efter- og videreuddannelse, klasselærerfunktioner, møder i lærerråd samt andre opgaver med tilknytning til undervisningen og skolens øvrige virksomhed.

Cirkulærebemærkninger til § 3, stk. 1:

Undervisning

Undervisning er den målrettede aktivitet, som de ansatte udfører med henblik på at øge elevernes kompetencer ud fra uddannelsens målsætning eller med henblik på at understøtte den kompetenceudvikling, der i øvrigt finder sted.

Ud over undervisning som klasseundervisning, holdundervisning og individuel undervisning, finder undervisning i princippet sted ved mange forskellige aktiviteter sammen med eleven/eleverne uanset organiseringen, eksempelvis:

1. Gruppearbejde
2. Rådgivning/sparring/vejledning
3. Løbende evaluering
4. Elevsamtaler
5. Lejrskoler og ekskursioner
6. Sociale og kulturelle arrangementer

I forhold til arbejdstidsprotokollatet betyder det, at undervisningen er målrettet i forhold til uddannelsens målsætning. Undervisning vil derfor kræve forberedelse – eller efterbehandling med henblik på senere at vende tilbage til eleverne.

Tilsynsopgaver

Uden at der er tale om undervisning, kan de ansatte medvirke ved tilsynsopgaver. Tilsynsopgaverne omfatter dels almindeligt tilsyn, dels andet tilsyn, og for lærerne tillige kostskoletilsyn.

Ved almindeligt tilsyn forstås de ansattes almindelige pligt til at medvirke til opretholdelse af skolens fastlagte orden.

Ved andet tilsyn forstås, at det er fastlagt i arbejdstidsplanen, at den ansatte har tilsynsopgaver ud over det almindelige tilsyn, f.eks. i spise-frikvarterer (pauser), ved deltagelse i skolefester og andre arrangementer. Den ansatte har således ikke ansvar for tilrettelæggelse af og afvikling (eller eventuel efterbehandling) af den pågældende aktivitet eller dele heraf.

Den ansatte kan under andet tilsyn medvirke til elevernes kompetenceudvikling, f.eks. ved vejledning om hensigtsmæssig adfærd og personlig rådgivning. Andet tilsyn anses i denne forbindelse ikke for undervisning.

Ved kostskoletilsyn forstås varetagelse af pædagogiske arbejdsopgaver, der finder sted uden for den egentlige undervisning, hvor eleverne opholder sig på skolen, herunder om aftenen, om natten og i weekender. Kostskoletilsyn fastlægges i arbejdstidsplanen og medregnes i arbejdstiden som anført i § 12.

Læreren kan under kostskoletilsyn medvirke til elevernes kompetenceudvikling, f.eks. ved socialt samvær, personlig rådgivning, lektiehjælp, almindelig vejledning om hensigtsmæssig adfærd. Kostskoletilsyn anses i denne forbindelse ikke for undervisning.”

I cirkulærets bilag 6, ”Fortolkningsbidrag om undervisningstid, jf. cirkulærebemærkningen til § 3. Skoletid i aftale om arbejdstid mv. for lærere ved de frie grundskoler”, hedder det bl.a.:

”...

Som udgangspunkt er undervisning aktiviteter med eleverne, planlagt og forberedt af læreren. Nedenfor er foretaget en tolkning af hvilke aktiviteter der er undervisning og hvilke der ikke er. Tid, der på arbejdstidsplanen er kostskoletilsyn, er ikke undervisningstid.

Lokalt kan der efter § 16, stk. 2, aftales andre forståelser end de nedenfor nævnte.

Uddannelses- og erhvervsvejledning

Det er undervisning, når den pågældende lærer vejleder grupper af elever, vejleder en eller flere elever efter forud indgået aftale eller modtager elever i åbnings- eller træffetider.

...

Biblioteksarbejde

Den tid, hvor biblioteket er åbent for skolens elever (og bibliotekaren er til rådighed) betragtes som undervisningstid. Orientering for skolen, klasser og grupper af elever om skolebiblioteksvirksomhed er undervisning.

...”

Læreres aktivitet i lektiecafeer var således ikke nævnt i cirkulæret fra 2011 eller fortolkningsbidraget som et eksempel på undervisningsaktivitet. Efter bevisførelsen er der ikke grundlag for at antage, at læreres aktivitet i en friskoles lektiecafé skal anses som undervisning, der udløser undervisningstillæg, medmindre de generelle kriterier, der kan udledes af cirkulæret, er opfyldt. Det centrale element heri må efter det fremkomne antages at være, at der skal være tale om en målrettet aktivitet, som udføres med henblik på at øge elevernes kompetencer ud fra uddannelsens målsætning eller at understøtte en sådan kompetenceudvikling, der i øvrigt finder sted. En aktivitet vil være målrettet på denne måde, når aktiviteten er tilrettelagt sådan, at den kræver forberedelse/planlægning eller efterbehandling. Det forhold, at en lærers faglighed stilles til rådighed for elever, er ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at der er tale om undervisning, som udløser undervisningstillæg, idet det må anses for forudsat, at der skal være tale om en selvstændig aktiv målretning af aktiviteten i forhold til uddannelsens målsætning.

Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at lektiecaféen på Galten Friskole i det omhandlede skoleår var tilrettelagt på en sådan måde, at aktiviteten ikke krævede forberedelse eller efterbehandling af lærerne. Det var ikke obligatorisk for eleverne at tilmelde sig lektiecaféen. Eleverne kunne i lektiecaféen bede om faglig hjælp, også vedrørende fag, som den pågældende lærer ikke selv underviste i. Dette indebærer ikke, at der var tale om en sådan selvstændig målretning af aktiviteten i forhold til uddannelsens målsætninger, at der var tale om undervisning, som udløser

undervisningstillæg. Det kan ikke føre til et andet resultat, at nogle lærere i visse tilfælde valgte at henvise elever, som havde problemer med en opgave i løbet af dagen, til at lave opgaven færdig i en lektiecafé, hvor læreren havde vagten.

Som følge af det anførte vil indklagede skulle frifindes.

Parterne skal betale egne sagsomkostninger og skal hver betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 11. september 2016

Lars Hjortnæs